

JOHN BUNYAN

CĂLĂTORIA PELERINULUI

Cu ilustrații de Magardich și Krikor Kassapian

LĂMURIREA POVESTITORULUI ASUPRA
TEMEIULUI CĂRȚII SALE

Când pana am luat-o la-nceput,
A scrie,-n minte nici că mi-a trecut
Că biata-mi carte-n urmă s-ar brodi
Astfel; ba chiar credeam c-aș meșteri
O alta; deci, la capăt vrând s-o duc,
Văzui c-o-ncep pe asta, de năuc.

Așa a fost: scriind cu ce folos
Aleargă unii-n harul lui Hristos,
Mă ispiti curând alegoria
Urcușului spre slăvi, călătoria,
Ce-n douăzeci de chipuri o găsii;
Și-n încă-n douăzeci de mărturii,
Și-apoi din nou se înmulțiră stol,
Cum sar în jur scânteile-n pârjol.
De-așa cu grabă vi-ți prăsi, gândeam,
Voi pune laolaltă, dram cu dram,
Ca nu cumva, *ad infinitum* șir,
Să-mi nașteți scriitura-n cimitir.

Așa făcut-am; și-ncă n-am gândit
Să scot în lume tot ce-au izbutit
Penița și cerneala-mi; tot ce-am vrut
A fost să fac ce-oi ști, cum s-a putut,
Și nici n-am chibzuit plăceri în dar,
Cât m-am dorit pe mine-n suflet clar.

N-am dat decât prisosul meu de vremei
Acestei scrijeliri pe care-o chemi

Atunci când vrei peșemne să rămâi

Curat de gândul fără căpătâi.

Cu râvnă mi-am pornit penița, vrând
Ca negru pe-alb s-arât ce-mi stă în gând.
Căci toate cum le-am copt s-au rânduie,
Venind ca de la sine, cântărit,
Ca-n urmă, tot ce-avui de spus în scris
De-a lungul și de-a latul fie zis.

Și de le-adun pe toate împreună
Cerându-le acuma ca să-mi spună
De-s vrednice de-osândă ori de cânt:
„Trăiască”, unii zic, și alții: „Bun mormânt”;
„John, public-o”; iar alții: „Nu-i așa”,
„Spre bine-i îndreptată”; alții: „Ba!”

N-am înțeles, mai rău m-am încurcat,
Ce cale-ar fi mai lesne de urmat:
Sfădiți-vă, gândeam, oricât de greu,
Tiparniței dau slova-mi cum cred eu.

Căci, iată, de-unii-ar vrea s-o scot,
Iar de-altora le par că-s un netot,
Al cui e sfatul cel mai nimerit
S-a dovedi pe urmă, la citit.

Apoi, mi-am zis, de-aș trece peste cei
Ce-ar aștepta-o altfel, cu temei,
M-aș face vinovat tăgăduind
Dorința desfătării ce-o aprind.

Iar pentru cei ce n-au vrut să apar,
O vorbă: supărarea-i în zadar;
De vreme ce un frate-i mulțumit,
S-o judeci cu un cuget lămurit.

De nu vrei s-o citești, tu las-o jos;
Vor carne unii, alții vor un os:
Și spusa-mi ca să cadă mai ușoară,
Ți-am talmăcit ce ține să mă doară.
Să nu pot scrie oare chiar așa?
Ar fi metoda-mi într-atât de rea
În rostul meu spre bine? De ce-ar fi?
Și apa-i doar din ceruri cenușii;
Dar și seninul, argintiul strop
De-l scurge, rodul țarinii în snop
Dă laudă-nspre boltă făr' ranchiună,
Căci fructul lor comoară-i dimpreună:
Ba cerurile se adună-n rod
De nu știi ploii-ori soarelui i-e plod;
Prea bine-i când i-e sete, dar de-i plin,
Ogoru-și scui-pă balta-n vad străin.

Pescarul cată multe nefirești,
Dar ce unelte-și face pentru pești?
Păzea! că istețimea-i face nod
La undițe, cârlige și năvod.
Sunt totuși pești pe care nici un fir
Nu ți-i aduce-n plasă peste șir;
Ci trebuie să băjbâi prin bulbuci
Cu mâna, ori în veci n-o să-i apuci.
Vânatul cum și-l prinde-un păsărar?
De câte-i coace mintea n-ai habar.
Cu lațuri, puști, vergea, ciob, zurgălăi:
Târâș se-ndreaptă și-o zbughește; păi,
Da' cine să-l mai știe? Totuși, biet,
Pe pofta-i n-o să fie păsăret

Așa. Să sufle-n fluier tril avan,

Și iar și-ar pierde zburătoarea-n lan.

Și-un prinț de se ascunde-ntr-un broscoi,

În scoică de stă perla cea de soi,

Când ce-i umil și șters poate să dea

Un aur mai curat, de ce n-ar vrea,

(Simțindu-i irizarea) ca privind,

Să-i dea de urmă unii? Știu, ce tind

(Deși n-am slăbiciune de zugrav

Să vând praveliști ochiului trândav)

S-aduc în cartea-mi nu-i la adăpost

De tot ce-i îngâmfare fără rost.

„Și totuși, nu-s deplin încredințat

Că sorti ai de izbândă, judecat.”

De ce? „E cam obscură.” Ș-apoi, ce?

„Da’i prefăcută.” Dac’asa chiar e?

Cu slova prefăcând-o și obscur

Presară adevărul raze-n jur.

„Dar n-are limpezime.” Zi-i cum vrei.

„Metafora-n minți slabe-i orb condei.”

E drept că pana-n vârful cu diamant

Prin cele sfinte-i vrednic de talant:

Lipsește limpezimea-mi, negreșit,

Cam scris metafore; n-a izvodit

Chiar Dumnezeu în Evanghelii legi

Prin umbre, chipuri și alegorii? Și în

Acestea, totuși, greș nu-i a găsi.

De zdravăn ești, potrivă să nu fii

Supremei Lui gândiri. Te străduiești

Să afli, mai degrabă, ce, prin pești,

Prin oi, berbeci, juninci ori prin viței,

Prin păsări, ierburi, sângele de miei,

Vrea Dumnezeu să-ți spună: fericit,

Lumina lor cu haruri te-a merit.

Degradă nu-ncheiați spunând, apoi,

C-aici nu-i limpezime, că-s greoi:

Cristalul se arată ne’nțeles;

Nu râde când parabola-ți dă ghes,

Ca nu cumva s-ajungă ce-i ușor

Greoi în suflet, binelui dator.

Ci vorba-ntunecată-mi va avea

Ca aur adevărul strâns în ea.

Profeții prin metafore, ades,

Strigat-au adevărul; de-nțeles,

Hristos, chiar ucenicii, în cuvânt,

Ne-aduc, prin veac, dreptatea-n ăst veșmânt.

A spune mi-e și teamă că-n Scripturi

Cu toată-nțelepciunea-n scriituri

De aste slove-i pretutindeni plin

(De umbre,-alegorii), și totuși, din

Aceeași carte izvorăsc lumini,

Scăpându-ne de noapte-n slăvi, senini.

Ci viața criticastru-mi vadă-și, dar,

Într-însa rânduri mai cețoase-apar

Ca-n cartea-mi. Și, găsindu-le, va ști

Că dat i-e-n cele bune-a și greși.

Să judece ai nepărtinitori,

La unul, zece dintre cititori

Mă prind că-n stihu-mi tâlcu-l văd mai clar

Ca-n racla-i cu minciuni de argintar.

Discerne-n mintea-ți, cugetul curat
L-îndrumă, înțelegerii-i dă rost,
Voința o supune; tot ce-a fost
E plin cu desfătate amintiri,
Și astfel, din necazuri de răsfirei.

Cerutu-i-a lui Timotei, firești,
Cuvinte sănătoase, nu povești,
Și totuși Pavel, sfânt, nu l-a certat
Parabola s-o uite; zac sub strat
Comori de aur, perle și rubin
Spre-a dezgropa străfunduri, și-ncă-n chin.

O vorbă doar, slujbaș lui Dumnezeu!
Te-am supărat cumva? Ai vrea ca eu
Alt strai pe lucru-mi să fi pus ca dres
Ori să fi fost mai grabnic înțeles?
Cu trei gândiri mă-ngăduie, fii bun,
Și-apoi (de mi se cere) mă supun.

1. Cum știi că nime-opreliști n-ar fi pus
Metodei mele, știi că n-am supus
La caznă vorbe, lucruri, cititori;
Gătind asemuiri de-atâtea ori
În scrisu-mi necioplit n-am fost, ci cat
Făgaș spre lume-n Adevăr curat.
Opreliști, zic? Ba-ngăduință,-ndemn
(De-asemeni pildă, cu sfințit însemn,
Ce-o dară prin lucrări ori prin cuvânt
Mai vrednici ca oricare pe pământ)
Primit-am, sufletul să mi-l deschid
Astfel, cu darul său spre voi, splendid.

2. Pe unii-i văd scriind în dialog
(Și-s 'nalți cât cerul); c-așa scriu, mă rog,
Nu-i ceartă nimeni: de-or răstălmăci
Ce-i drept, blestem pe ei, orice-ar cloci
'Nadins; dreptății, însă, nu-i pui jug,
Vădește-n noi mai rar ori din belșug
Precum vrea Dumnezeu. Căci cine-ar ști
Să-și pună-n slujbă slova zi de zi
Cum cel ce-mi puse plugul în pământ?
Acela ce din mazăgă scoate-un sfânt.

3. Găsesc Scripturi cu multe rânduri care
Aleg metoda-mi, când o-mprejurare
O vorbă cere-alt lucru să arate:
Mi-e-ngăduit căci, astfel, nu-s trădate
Curatele-adevăruri aurii,
Ci-s mai mult răspândite-n raze vii.

Și-acum, când atârna-mi-voi lira-n cui,
Folosul cărții mele-am să vi-l spui;
Apoi vă las, cu ea, în grija altor mâini,
Ce suie robi și năruie stăpâni.

În carte-mi zugrăvit-am, ca să știi,
Pe omul ce râvnește veșniciei:
Spre ce se-ndreaptă, de-unde a venit,
Ce isprăvește-ori lasă ne-implinit:
Ți-arată-n slove fuga-i de sărman
Să bată-n Poarta Slavei, la liman.

Ca și pe cei ce-n viață trec vârtos
De parcă-s regi de-a pururi, de prisos:
Din pricina aceasta, v-amintiți,
Degeaba istovesc, căci mor smintiți.

Respect pentru Prin cartea-mi fi-vei însuți călător

De-ascuți la sfatul dânzei și-i dai zor;
 Te-ndreaptă spre hotarul Sfintei Țări
 Pătrunderea acestor îndreptări:
 Pe trândav îl urnește de îndat',
 Gătind în ochiul orb văz minunat.
 Te-mbie un câștig nemaivăzut?
 Vrei adevărul într-un chip părut?
 Ai mintea scurtă?-Ai vrea să-ți amintești
 Cât ține anul sfintele povești?
 Citește-nchipuirea-mi prinsă scai
 S-aducă mângâiere-ți dacă n-ai.
 Această carte-i scrisă-n așa grai
 Încât să-și cate mulți altfel de trai:
 Cu totul nouă pare, însă-i doar
 Curat din Evanghelii alt vlăstar.
 Te vrei scăpat de-amarele tristeți?
 Să-ți fie bine, fără să te-mbeți?
 Vrei tâlcul snoavei limpede mereu,
 Să nu-ți afunzi gândirea-n ce-i prea greu?
 Îți place să alegi ce-i bun? Ce-ar fi
 S-auzi din nori cum unii ți-ar vorbi?
 Și parcă-n vis să-ți pară că trăiești?
 Ce-ar fi să râzi în plângeri nefirești?
 Te-ai face rob cu totul ne-ntinat
 Să dai de tine-n cugetul curat?
 Citindu-te pe tine, ce-ai citi,
 Sfințenia ce-ți este s-a vădi
 Găsind aceleași rânduri? Hai, de-mparte
 Cu inima-ți prin minte astă carte.

CĂLĂTORIA PELERINULUI

(povestită sub închipuirea unui vis)

Pe când umblam prin Valea Umbrei Morții acestei lumi, m-am pogorât într-un loc anume unde se afla o biată chilioară. Mi-am așternut pe jos să mă culc și cum dormeam eu așa, am visat un vis în care iată, am văzut un om cu straietele rupte ce stătea în picioare departe de cei dragi ai săi, având o carte în mâini și o mare povară care îi apăsa pe umeri. Apoi l-am văzut deschizând cartea și citind din ea; cum citea el acolo, plângea cu amar de se scutura cămașa pe el. Fără să mai poată citi vreun rând, începu a se tângui spunând: „Ce trebuie să fac?”

Fapte 2:37

Într-o astfel de împrejurare se îndreptă către casă, încercând să-și ascundă tulburarea cât mai bine cu puțință, astfel ca nevasta și pruncii să nu-și dea seama de zburciumul care pusese stăpânire pe el, însă nu reuși să-și ferece sufletul pentru prea multă vreme, fiindcă furtuna dinlăuntru nu putea fi potolită cu una, cu două. Așa că, în cele din urmă, li se destăinui alor săi, vorbindu-le fâțiș: „O, draga mea soață și voi prunci, ce sunteți sânge din sângele meu, eu, scump prieten al vostru, nu-mi gădesc defel liniștea din cauza unei poveri ce amarnic mă gârbovește; ba mai mult, știu cu siguranță că peste orașul acesta al nostru se va pogori foc din cer și va arde din temelii, iar în această înfricoșătoare nimicire atât eu, cât și tu, nevastă și voi, dragele mele odrasle ne vom găsi un groaznic sfârșit dacă nu vom descoperi cumva vreo cale, ce încă nu se întrevește, prin care să ne mântuim de năpastă”. Auzind aceste vorbe, ei rămaseră încremeniți de uimire, nu pentru că ar fi crezut pe de-a-ntregul spusele sale, ci fiindcă se gândeau că mintea îi era cuprinsă de o tulburare soră cu nebunia. Din fericire, era pe

înserat și socotindu-se că un somn bun i-ar putea limpezi gândurile, îl îndemnară cu mare pripeală să se vâre în așternut, însă noaptea se dovedi a fi la fel zbuciumată precum ziua, omul nostru petrecându-și-o toată în lacrimi și suspine. Când îl cercetară dimineața să vadă cum se mai simte, el le spuse că o duce din rău în mai rău și pe loc începu să le vorbească, întocmai ca deunăzi, însă inimile lor începuseră a se împietri. Ba chiar s-au gândit că i-ar putea alunga amărăciunea cu purtări cam grosolane, luându-l peste picior, ocărându-l sau prefăcându-se surzi la toate jeliuirile lui. Prin urmare, începu să se retragă tot mai des în odaia lui să se roage cu milă multă pentru ai săi, împărtășindu-și singur suferința și își petrecu câteva zile bune preumblându-se însingurat pe câmpuri ba citind, ba rugându-se fierbinte.

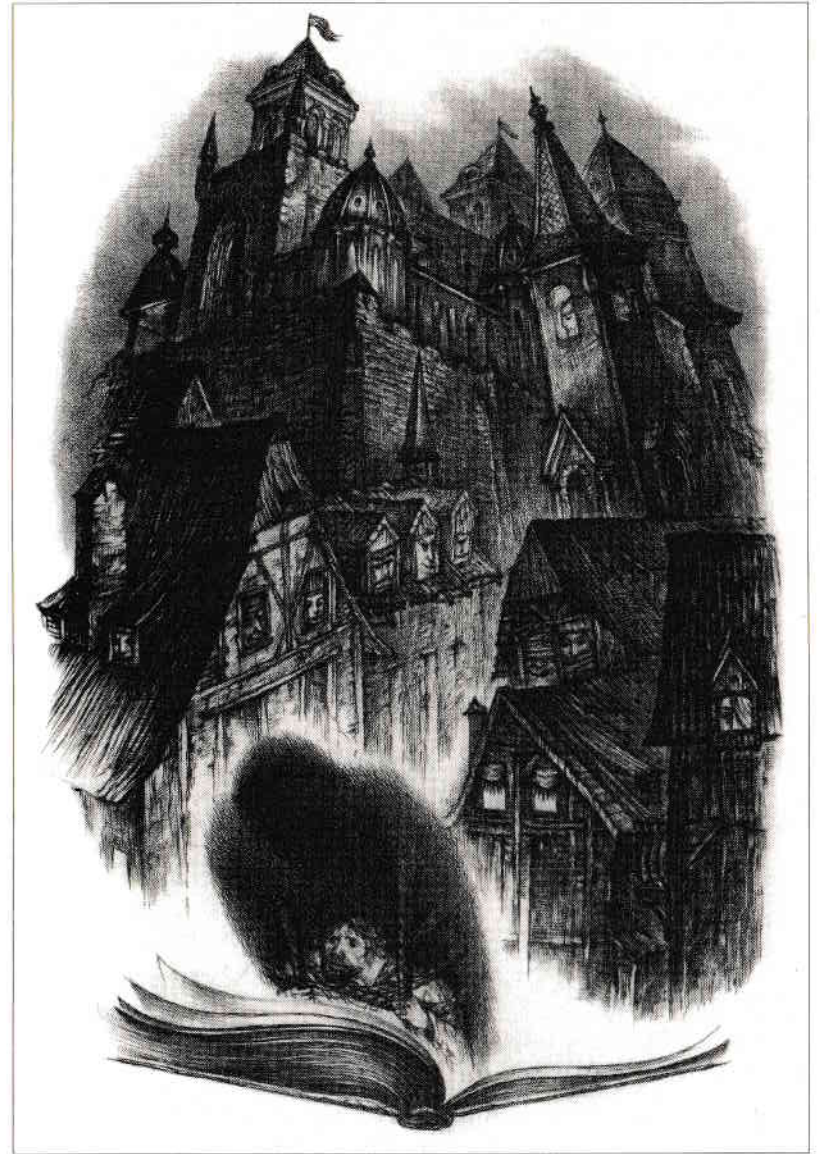
Apoi l-am văzut într-o vreme, pe când băntuia pe câmp citindu-și cartea ca și cum ar fi fost deprins deja cu acest obicei, cuprins de o adâncă tulburare. Citind el așa, izbucni deodată în lacrimi strigând, cum făcuse mai demult: „Domnilor, ce trebuie să fac ca să fiu mântuit?”

Fapte 16:30

Am băgat de seamă mai pe urmă cum privea speriat în stânga și-n dreapta de parcă ar fi vrut s-o ia la sănătoasa și, cu toate astea, rămase pironit locului fiindcă, mi-am dat eu seama, nu știa încotro s-o apuce. M-am uitat din nou și am văzut venind spre el un om pe nume Veste-bună, care îl întrebă: „De ce plângi?”

El a răspuns: „Domnule, înțeleg din cartea pe care o țin în mâini că sunt osândit la moarte, după care voi fi chemat la judecată și iată, îmi dau seama că nu voiesc să o încerc nici pe prima, darmite să o trăiesc pe a doua”.

Veste-bună îi zise însă: „De ce să-ți fie frică de moarte, câtă vreme viața e urgisită de atât de multe rele?” Omul i-a răspuns: „Fiindcă mă tem că povara asta care mă gârbovește mă va

CHRISTIAN ÎN TÂRGUL PUSTIIRII